

ut vix credibile sit ad tantos labores, eos posse sufficere, quibus foris in bello domique in colendis agris utuntur. terram non ferro sed ligno proscindunt: quod eo magis mirandum, cum terra eorum tenax & non arenosa sit. Araturi, ligna complura, quibus vomeris loco utuntur, secum portare solent: scilicet, ut uno fracto, aliud atque aliud, ne quid in mora sit, in promptu habeant. Quidam ex provinciæ præfectis, quo provinciales graviore labore levaret, multos ferreos vomeres fabricari fecerat: cum autem eo, sequentibusque aliquot annis, segetes quadam cæli intemperie expectationi agricolarum non responderent, vulgus agrorum suorum sterilitatem ferro vomeri pertinaciter adscribebat, nec aliud quicquam in causa esse putabat. præfectus eorum vulgi seditionem timens, amoto ferro, suo eos more agros colere permisit.

Provincia hæc nemoribus sylvisque abundat, in quibus horrendæ quandoque visiones fieri dicuntur. Mel nusquam melius nobiliusve, quodque minus ceræ habeat, albumque sit, quam in Samogitia reperitur. Sylvæque illic summas divitias ferunt. stipitibus enim cavatis mella passim promuntur. Sunt etiam nunc illic inter agrestes, idololatrarum complures, qui serpentes quosdam, quatuor brevibus, lacertarum instar, pedibus, nigro obesoque corpore, Givojitos patria lingua dictos, tanquam penates domi suæ nutriunt, eosque domo lustrata certis diebus ad appositum cibum prorepentes, cum tota familia, quoad saturati in locum suum revertantur, timore quodam circumstantes venerantur. Quod si adversi illis aliquid acciderit, serpentem deum domesticum male acceptum nec saturatum esse credunt.

Accidit hoc nuper in Lituania, sex à Vilna miliaribus, in pago quodam, juxta civitatem Troki, quod quidam Christianus ab ejusmodi serpentis cultore aliquot alvearia apum emit. quem cum ad verum Christi cultum multo labore adduxisset, atque serpentem quem colebat occidere persuasisset, aliquanto post, cum ad visendas apes suas eo reversus fuisset, hominem facie deformatum, ore aures tenus miserabilem in modum diducto, offendit. tanti mali causam interrogatus, respondit, se, quod serpenti deo suo domestico manus nefarias injecisset ad piaculum expiandum hac calamitate puniri, multoque graviora, si ad priores ritus suos non rediret, pati oportere. Est etiam quatuor à Vilna miliaribus Lavariski villa Regia, in qua à multis adhuc serpentes coluntur. Hæc quamvis non in Samogitia sed in Lituania gesta sunt, pro exemplo tamen adduxi.

Agrestis turba in Samogitia sacrificium quoddam solennesque epulas gentili more sub finem mensis Octobris collectis frugibus quotannis celebrant hoc modo. Ad locum convivio epulisque sacris delectum, omnes cum uxoribus, liberis & servis conveniunt, mensam fœno supersternunt, desuper panes apponunt, & ex utraque panis parte duo cerevisiæ vasa statuunt. Postea adducunt vitulum, porcum & porcā, gallum & gallinā, & cætera domestica jumenta, ex ordine mares & fœmellas. Hæc mactant gentili more ad sacrificandum hoc modo. In primis augur sive incantator quispiam, verba quædam proferens, animal verberare baculo orditur: deinde omnes qui adsunt jumentum per caput pedesque baculis verberant, postea tergum, ventrem, & cætera membra, concutiunt; dicentes: Hæc tibi, ô Ziemienik deus, (sic enim illum dæmonem agrestis turba appellat,) offerimus, gratiasque tibi agimus, quod nos hoc anno incolumes & omnibus abundantes conservare dignatus es: nunc vero te rogamus, ut nos quoque hoc anno præsentī fovere, tueri ab igne, ferro, peste, & inimicis quibuslibet, defendere digneris. Postea carnes jumentorum ad sacrificium mactatorum comedunt, & ab unoquoque ferculo antequam comedant, portunculam amputant, & in terram omnesque angulos domus projiciunt, dicentes: Hæc tibi ô Ziemienik nostra holocausta suscipe & comede benignus. Omnesque tunc temporis lautissime, solenniter & opipare epulantur. Hic vero ritus gentilis, & in Lituania Russiæque ab agrestibus, quibusdam in locis observatur. Mare quod Samogitiam alluit, Baltæum, à quibusdam Germanicum, ab aliis Prutenicum dicitur, sinus Balticus proprie nuncupatur. Interluit enim Cimbricam Chersonesum, quæ Germanis *Zutland* Latinis *Iutia* vocatur. Alluit quoque Germaniam, & omnem Pomeraniæ regionem, atque longo tractu Livoniam, Curlandiam, regionesque quasdam Moschorum Principis, Sueciam, Finlandiam, Daniamque circumluit. Hujus regionis Samogitiæ, Rex Polonus, magnus Dux Lituaniæ titulo utitur. Vexillum album bicorne stemmate Magni Ducatus Lituaniæ, in campo rubeo insignitum, Samogitia in bello gestat. Incolæ Regionis, omnibus fere cum Lituaniis vestiuntur habitu cinericio, moribus, religione, idiomate, paucula differentia interjecta utuntur.

Verum cum ad manus nostras pervenerit brevis descriptio Lituaniæ, prout ea se hodie habet, quæque ad præsentēs Tabulas quam maxime ab autore earum est accommodata, eam quoque addere visum.